

МУҲАЛЛИМ ХЭМ ЎЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ

илимий-методикалық журнал № 1/1

Нөкис - 2022

Муғаллим ҳам ўзликсиз билимлендируй

ISSN 2181-7138

№ 1 2022 жыл

Илимий-методикалық журнал

Редактор:

А. Тилеженов

Редакция аъзалары:

Мақсат АЙЫМБЕТОВ
Нагмет АЙЫМБЕТОВ
Кенесбай АЛЛАМБЕРГЕНОВ
Дилшодхўжа АЙТБЎАЕВ
Гулбахар АБЫЛОВА
Ўсербай ЁЛЕЎОВ
Аскар ДЖУМАШЕВ
Гўлнара ЖУМАШЕВА
Батырбек КАМПАБЕРГЕНОВ
Амингелди КАМАЛОВ
Сарсен КАЗАХБЎАЕВ
Гўлмира КАРЛЫБЎАЕВА
Сабит НУРЖАНОВ
Уролбой МИРСАНОВ
Арты ПАЗЫЛОВ
Зухра СЕНТОВА
Айдын СУЛТАНОВА
Тажибай УТЕБЎАЕВ
Ризамат ШОДЎИЕВ
Ойбахор ШАМНЕВА
Бекюл ХОДЖАЕВ
Дўстназар ХИММАТАЛИЕВ
Гўзрухсор ЭРТАШЕВА

Шўлкемлестириушчилер:

Қарақалнақстан Республикасы
Халық билимлендириу
Министрлиги, ЎЗПНИИ
Қарақалнақстан филиалы

Ўзбекстан Республикасы

Министрлер Кабинети

жанындағы Жоғарғы

Аттестация Комиссиясы

Президиумының 25.10.2007

жыл (№138) қарары менен

диизимге алынды

Қарақалнақстан Баспа сўз хам
хабар агентлиги тўрепинен
2007-жылы 14-февральдан диизимге
алынды №01-044-санлы гуўалық
берилген.

Мәңзил: Нокис қаласы,
Ерназар Алақўз көшеси №54

Тел.: 224-23-00

e-mail: uzniipnkkf@mail.uz,

mugallim-pednauk@mail.uz

www.mugallim-uzliksiz-bilim.uz

Журналға келген мақалаларға жуўап қайтарылмайды, журналда жарияланған мақалалардан алынған узиндилер «Муғаллим ҳам ўзликсиз билимлендириу» журналынан алынды, деп корсетилиуи иэрт. Журналға 5-6 бет көлеминдеги материаллар еки интервалда TIMES NEW ROMAN шриф тинде электрон версиясы менен бирге қабыл етиледди. Мақалада келтирилген мағлыўматларға автор жуўапкер.

МАЗМУНЫ

ТИЛ ҲАМ ӘДЕБИЯТ

<i>G'anibayeva B., Abduraxmanov M. Tilimizdagi omonim so'zlarning ahamiyati va tahlili</i>	4-8
<i>Юсупова Ф.М. Рус тили фани ўқитувчисиди маданиятлараро мулоқот компетенциясини шакллантиришининг ўзига хос хусусиятлари</i>	8-15
<i>Нарманов А.Х. Болалар нутқини ривожлантириш илмий-педагогик муаммо сифатида</i>	15-19

ПЕДАГОГИКА, ПСИХОЛОГИЯ

<i>Ботирова Ш.И. Принцип социального партнерства в преподавании инновационного кластера педагогического образования</i>	20-23
<i>Tashtemirova S.A., Tashtemirov R.A. Pedagogical approaches in education and their importance</i>	24-30
<i>Жабборов О.М. "Тарбия" фани ва унга оид меъёрий хужжатлар</i>	30-36
<i>Дусчанова Н.С. Шахсга йўналтирилган ёндашув афзалликлари</i>	36-42
<i>Azimov D.G'. Imkoniyati cheklangan bolalarni o'qitish va tarbiyalashda musiqaning motivatsion va didaktik imkoniyatlari</i>	42-47
<i>Tashpo'latova D. Integratsiya asosida ta'lim samaradorligini oshirish usullari</i>	47-52
<i>Raxmonov N.B. Inson hayoti xavfsizligini ta'minlash masalasida pedagogik ta'lim-tarbiya zarurati</i>	52-58
<i>Kurbanova F.K. Chet tilini o'qitish sharoitida bo'lajak o'qituvchilarning madaniyatlararo kompetensiyasini rivojlantirish usullari</i>	58-66
<i>Shaymatov J.N. Ofitser-o'qituvchining kasbiy-pedagogik kompetentligini rivojlantirish asosida innovatsion faoliyatga tayyorlash</i>	66-72
<i>Eshqoraev Q.A. Masofaviy ta'lim modellari va uning xususiyatlari</i>	72-78

МИЛЛИЙ ИДЕЯ ҲАМ РУЎХЫЙЛЫҚ ТИЙКАРЛАРЫ, ТАРИЙХ, ФИЛОСОФИЯ

<i>Мусурмонов Р., Мусурмонова М. Талабаларга Ал-ҳаким ат-Термизийнинг илмий-педагогик меросини ўргатиш замон талаби</i>	79-85
<i>Ахмаджонов Д.Б. Герменевтик ёндашув асосида бағрикенглик компетенциясини ривожлантириш</i>	85-89

ФИЗИКА, МАТЕМАТИКА, ИНФОРМАТИКА

<i>Исмаилов А.А. Роль мультимедийных технологий в преподавании физики</i>	90-94
---	-------

БАСЛАҒЫШ КЛАСС, МЕКТЕНКЕ ШЕКЕМГИ ТЭРБИЯ

<i>Эшманова Н. Бошлангич синф ўқувчиларида ёзма нутқни такомиллаштириш тизими</i>	95-99
---	-------

ФИЗИКАЛЫҚ ТЭРБИЯ ҲАМ СПОРТ

<i>Мардонов Ш.Қ., Абдувайитова Д. Ўсмирларда спорт эстетикасига оид тасаввур ва қизиқишларини шакллантириш</i>	100-106
--	---------

2. Meyer H., Klapper A. Unterrichtsstandards für ein kompetenzorientiertes Lernen und Lehren. – Berlin, 2009
3. Шайхова Х.А. Маънавият – камолот кўзгуси. – Т.: Ф.Фулом номидаги НМИУ, 2009, -Б. 115.
4. Тиллаева Г.Х. Акмеология асослари. – Т.: Тафаккур бўстони, 2014, -Б. 31-бет.
5. Индиаминов Н., Бабажанов Б. Таълим самарадорлигини оширида шахсга йўналтирилган таълим // Замонавий таълим. 2014. №8. 18-22 бетлар;
6. И.С.Якиманская / Основы личностно-ориентированного образования. / – М.: «Бином. Лаборатория знаний», 2011;
7. Монтессори М. Развитие потенциальных возможностей человека. / Пер. с англ. Д.Смоляковой. // Бюллетень МАМА, 1993, №2,3,5.

РЕЗЮМЕ

Мазкур мақолада замонавий педагогик ёндашув сифатида қаралаётган шахсга йўналтирилган ёндашувнинг афзалликлари, анъанавий таълимдан фаркли жиҳатлари ёритиб берилган. Таълимга нисбатан анъанавий ва шахсга йўналтирилган ёндашув қиёсий таҳлил қилинган.

РЕЗЮМЕ

В этой статье подчеркиваются преимущества индивидуально-ориентированного подхода, который рассматривается как современный педагогический подход, в различных аспектах традиционного образования. Был проведен сравнительный анализ традиционного и личностно-ориентированного подхода к образованию.

SUMMARY

In this article, the advantages of an individual-oriented approach, which is regarded as a modern pedagogical approach, are highlighted in different aspects of traditional education. A comparative analysis of traditional and personality-oriented approach to education was carried out.

IMKONIYATI CHEKLANGAN BOLALARNI O'QITISH VA TARBIYALASHDA MUSIQANING MOTIVATSION VA DIDAKTIK IMKONIYATLARI

Azimov D.G'.

*Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti
San'atshunoslik fakulteti Musiqa ta'limi kafedrasi o'qituvchisi*

Tayanch so'zlar: huquq, manfaat, shaxs, qonun, oila, kompetensiya, tinchlik, konvensiya, qobiliyat, tashabbus, musiqa, musiqiy terapiya, fikr, tasavvur, xotira, iroda, intellekt

Ключевые слова: право, интерес, лицо, закон, семья, компетенция, мир, конвенция, способность, инициатива, музыка, музыкотерапия, мышление, воображение, память, волевой интеллект.

Keywords: right, interest, person, law, family, competence, peace, convention, ability, initiative, music, music therapy, thought, imagination, memory, will intellect.

Mamlakatimizda nogironligi bo'lgan shaxslarning huquq va erkinliklarini himoya qilish eng asosiy maqsad hisoblanadi. Ayni vaqtda yurtimizda 700 mingga yaqin nogironligi bo'lgan shaxslar, jumladan 100 mingdan ortiq 16 yoshgacha nogironligi bo'lgan bolalar istiqomat qilmoqda. 2020 yilning 15-oktabr kuni Prezidentimiz Sh. Mirziyoyev tomonidan imzolangan: "Nogironligi bo'lgan shaxslarning huquqlari to'g'risida"gi qonun nogironligi bo'lgan shaxslarni davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash tizimini tubdan takomillashtirishda muhim huquqiy asos bo'ldi. Albatta o'zbek xalqi bolajon xalq. Yosh bolajonlarga mexr-sahovat qo'lini cho'zishdan xech ham bosh tortmaydi.

Qayd etish lozimki, Prezidentimiz Sh. Mirziyoyev tomonidan 2021-yil 22-fevral kuni BMT inson huquqlari bo'yicha kengashining 46-sessiyasidagi nutqida imkoniyati cheklangan shaxslarning o'z qobiliyatini ro'yobga chiqarish masalalari bo'yicha Mintaqaviy kengash tuzish taklifi bildirilgan va O'zbekistonda alohida ehtiyojga ega bo'lgan shaxslarning huquqlarini ta'minlashga jiddiy e'tibor qaratilayotganini ta'kidlagan edi. Yurtboshimizning xalqaro tashabbusi doirasida, O'zbekiston Parlamenti tomonidan Nogironlar huquqlari to'g'risidagi konvensiya ratifikatsiya qilindi. Mazkur konvensiya-nogironligi bo'lgan shaxslarning tenglik asosida barcha inson huquqlarini to'liq amalga oshirishlarini rag'batlantirish, himoya qilish va ta'minlashga qaratilgani bilan ahamiyatlidir.

Musiqqa estetik, hissiy, ijodiy va axloqiy rivojlanish omili sifatida qaraladi. Biroq, bolalarda aqliy faoliyatni rivojlantirish bilan bog'liq jihat etarli darajada o'rganilmagan. Ushbu muammoning nazariy masalalarini o'rganish Platon, Demokrit, Aristotel, Pifagor va boshqalar kabi faylasuflarning asarlarida kuzatilishi mumkin. Bolalarni tarbiyalash masalalari, musiqiy san'at Al-Forobiyni ham tashvishga solib qo'ydi. Musiqiy ta'lim va tarbiyani insonning tug'ma va orttirilgan qobiliyati kabi masalalar bilan bog'lagan va shu bilan birga musiqani to'g'ridan-to'g'ri o'rganish orqali bilish va tushunish mumkinligini ta'kidlagan. Al-Farobiy aqliy faoliyatni rivojlantirishda ham maqsadli va tizimli musiqqa darslarini izchil o'rganish kerakligini aytib o'tgan. Yuqorida tilga olingan olimlar va faylasuflar hamda o'qituvchilarning asarlarida ta'limning asoslari qo'yilgan bo'lib, ular musiqqa bolalarning aqliy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi deb hisoblaydilar.

Mashhur o'qituvchi Y.A. Komenskiy bunga ishongan, musiqiy tarbiya albatta tug'ilishdan boshlanishi kerak. Y.A. Komenskiyning so'zlariga ko'ra, siz bolaning o'sishini kutishingiz shart emas, chunki ota-onalar qancha vaqtni kechiktiradilar musiqiy ta'lim va tarbiya, bolaning rivojlanishi uchun yomonroq bo'ladi va uning mumkin bo'lgan qobiliyatlari tobora pasayib boradi. Ko'rib turganimizdek, Y.A. Komenskiyning eslatmasining qiymati shundaki musiqiy tarbiya, shubhasiz, go'daklikdan boshlab, bolalar rivojlanishining barcha davrlarini qamrab olishi kerak.

Bolalik musiqiy qobiliyatni rivojlantirish uchun eng qulay davr hisoblanadi. Musiqiy didni rivojlantirish, bolalikda hissiy ahamiyatga ega bo'lish, kelajakda umumiy ma'naviy madaniyatining bir qismi sifatida odamning musiqiy madaniyatining asosini yaratadi. Rivojlanishda buzilishlar bo'lgan bolalar - bu maxsus toifaga ega, ularda musiqa terapevtik ta'sirga ega, rivojlanishdagi og'ishlarning oldini olish va tuzatish usuli. Zamonaviy maxsus psixologiya va pedagogika asosan bolaning shaxsini tarbiyalashning muhim vositasi sifatida axloq tuzalishi musiqa terapiyasidan foydalanishga yo'naltirilgan.

K. Jgerning so'zlariga ko'ra, professorning birinchi musiqiy terapiya usuli, azoblarni yumshatish prinsipi. Bu musiqiy terapiya usuli, kayfiyatga tez ta'sir qiladigan musiqadan foydalanadi, bu bilan, siz kerakli natijaga erishishingiz mumkin. Ikkinchi usul birinchi usulning analoglariga asoslanadi. Bu holda bastakorning psixologik holati muhim hisoblanadi.

Shunday qilib, musiqa - bu san'at dunyoni o'rganishga yordam beradi, insoniyat mavjudligining murakkab qonuniyatlarini anglash, ufqni kengaytirish, bundan kelib chiqadiki, bu bolalarning aqliy rivojlanishi va tarbiyasiga hissa qo'shadi.

Bolalarning ijodiy faoliyati, shubhasiz, ularning aqliy rivojlanishi jarayonida ham muhim rol o'ynaydi. Muammo musiqiy ijod, bolalarning aqliy faoliyatini shakllantirish vositasi sifatida, N.A. Vetluginaning tadqiqotlari uchun asos bo'lib, ijodiy faoliyat barcha bolalar uchun mavjudligini ko'rsatdi, faqat individual qobiliyatlarning namoyon bo'lishi uchun qulay shart-sharoitlarni yaratish kerak. Bu jarayonni ijodkorlikni rivojlantirish deb aytishimiz mumkin bo'ladi. Shunday qilib, yuqorida aytib o'tilganlarni tahlil qilish quyidagilarni amalga oshirishga imkon beradi.

Xulosa o'rnida aytish mumkinki, ta'sir o'tkazishning samarali usullarini topish muammosi, doimiy ravishda tadqiqotchilarning nuqtai nazarida bo'lgan. Musiqachilar, psixologlar va o'qituvchilar, tadqiqotchilarning aksariyati, musiqaning muhim roli bolalarning aqliy qobiliyatlarini rivojlantirishda deb hisoblaydilar. Ko'plab nogironligi bo'lgan bolalar zamonaviy dunyoda musiqiy terapiyasi juda dolzarb bo'lib qoldi. Musiqa o'qituvchisi o'quvchilar sog'lig'ini saqlash va yaxshilash uchun sog'liqni saqlash texnologiyalaridan foydalana oladimi? Ha, agar siz musiqa darslarida nafaqat musiqiy pedagogik, balki musiqiy terapevtik o'qitish usullaridan ham foydalansangiz. Musiqa, har qanday san'at singari, o'quvchilarga ham dunyoni bilishga yordam beradi, badiiy didni, ijodiy tasavvurni, hayotga, insonga, tabiatga va o'z vataniga bo'lgan muhabbatni tarbiyalaydi.

O'ylaymanki, musiqiy terapiya usulining rivojlanishi nogironligi bo'lgan bolalarning barcha ichki psixologik fazilatlarini (fikrlash, tasavvur, xotira, iroda) eng to'liq ochib berishga, psixikaning hissiy-sezgir sohasini tarbiyalashga imkon beradi (noziklik, sezgirlik, qobiliyat musiqiy san'at orqali hissiy tajribalarning

chuqurligini bilish) va eng muhimi, o'zini anglash uchun doimiy imkoniyat yaratadi. Har bir musiqa terapiya darsi shifobaxsh ta'sirni o'z ichiga oladi, ortiqcha ishlarning rivojlanishiga to'sqinlik qiladi, sog'lig'ini yomonlashtirmaydi, balki uni saqlash, mustahkamlash va rivojlantirishga hissa qo'shadi. Shuni ta'kidlashni istardimki, musiqa terapiyasi artterapiya psixoterapevtik ta'sirga ega bo'lib, bu nafaqat nogironligi bo'lgan bolalar, balki sog'lom bolalarning ham asab-psixologik stressini engillashtiradi.

Musiqiy terapiyaning afzalliklari quyidagilardan iborat: mutlaqo zararsizlik; foydalanish qulayligi va soddaligi; boshqarish qobiliyati; ko'proq stressli va ko'p vaqt talab qiladigan boshqa davolash usullariga ehtiyojni kamaytirish.

Nogiron bolalar uchun artterapiya usullaridan foydalangan holda musiqa darslarida quyidagi qoidalar ro'yxatini tuzish kerak:

- bir-biringizni diqqat bilan tinglang;
- karnayning ovozi to'xtatmang;
- bir-biringizning fikringizni hurmat qiling;
- agar xohlamasangiz, darsda faol ishtirok etish shart emas;
- har kim o'zini qulay his qilishi kerak;
- darsda aytilgan har bir narsa sir saqlanishi kerak.

Musiqiy terapiya jarayonida ishtirokchilarning ishtirok etish darajasiga qarab, musiqa terapiyasining passiv va faol usullari ajratiladi. Faol musiqiy terapiya usuli - bu jarayonda bevosita ishtirok etish: bola mashqlarni bajaradi, mavjud musiqa asboblarni chaladi.

Miya falaji uchun musiqiy terapiya: rehabilitatsiya misollari. Bizning davrimizda, musiqaning inson miyasiga va turli xil chastotalardagi nerv hujayralarining ayrim turlariga deyarli sehrli ta'siri ilmiy jihatdan isbotlangan. Shunday qilib, miya yarim falaji bo'lgan bolalar uchun musiqiy terapiya nafaqat musiqiy qobiliyatlarni oshirishga, balki odamlarga bo'lgan ishonchni yaxshilashga yordam beradi, ular bilan o'zaro tushunishni yo'lga qo'yadi, hissiyotlarni ifoda etish qulayligi va bolaning o'zi to'g'risida xabardorligi. Bu chaqaloqqa muvaffaqiyatsizlikka va muammoli vaziyatlarga ijobiy ta'sir ko'rsatishga yordam beradi. Ammo bu hammasi emas: musiqiy terapiya tufayli miya yarim falajli bolalar atrofida noyob va ajoyib dunyoni ochadilar va o'zini tuta bilish va ichki totuvlikni saqlash ko'nikmalarini egallab, ular eng muhim va zarur narsa - kuch ichida o'sadilar. To'g'ri tanlangan musiqa va musiqa terapiyasi nafaqat statik qattqlikni engishga yordam beradi, balki aqliy faoliyatni faollashtiradi, shuningdek, sog'liq uchun harakatni yaxshilaydi, yaxshilikka bo'lgan ishonchni kuchaytiradi.

Musiqiy terapiya, shuningdek, alohida ehtiyojli bola uchun uy sharoitida rehabilitatsiya sifatida ham qo'llanilishi mumkin. Buni qilish unchalik qiyin emas, chunki hayotning birinchi kunlaridanoq bolaga ohangdor qo'shiqlar kuylasangiz, tez

orada bu yaxshi odat bo'lib qoladi. Biroq, vaqt sinovidan o'tgan klassik musiqani tinglash bilan bir qatorda. Masalan, Chaykovskiyning Oltinchi simfoniyasi" hayotiylik va kayfiyatni ko'tarish uchun mosdir va taniqli "Oydin sonata"si asabiylilikni tinchlantiradi va kamaytiradi.

Musiqqa insonning ruhiy va jismoniy holatini o'zgartirishga qodir, qadimgi Yunonistonda va boshqa mamlakatlarda ham bilishgan. Masalan, to'lqinlarning tinch va yumshoq chayqalishi ruhiy stressni engillashtiradi, tinchlantiradi. Nafaqat tabiiy, balki sun'iy ravishda yaratilgan tovushlar ham davolash xususiyatiga ega hisoblanadi. Maxsus tanlangan kuylar g'azab va umidsizlikni engillashtiradi, kayfiyatni yaxshilaydi. Ko'pgina olimlar buni payqashganligi sababli musiqani to'g'ri tanlab harakat qilishadi. Masalan klarnetda o'ynash birinchi navbatda qon aylanishiga ta'sir qiladi. Skripka va pianino asab tizimini tinchlantiradi, nay tasalli beruvchi ta'sirga ega. Ammo, shubhasiz musiqqa asab-psixiatrik kasalliklarning oldini olish va davolashdir. Musiqqa melankoliyani yo'q qiladi. Juda baland musiqqa zarbli asboblarning ta'kidlangan ritmlari bilan u nafaqat eshitish uchun, balki asab tizimiga ham zararli. Tog'ning qulashi singari odamni urib yuboradigan, asab tizimini bostiradigan, qonda adrenalin miqdorini ko'paytiradigan zamonaviy ritmlar stressni keltirib chiqarishi mumkin. Bax musiqasi, Motsart, Betxoven, aksincha, stressga qarshi ajoyib ta'sirga ega. Yaponiya, Germaniya, Daniya, Shvetsiya kabi rivojlangan mamlakatlarda, musiqqa terapiyasi o'zining munosib o'rnini egalladi. Nogironligi bor bolalar bilan ishlashning asosiy jihatlari bu, musiqiy asarlar hisoblanadi. Odam tebranish chastotalariga javob beradi, shuning uchun ishonch bilan aytish mumkinki, har bir hujayra, organ yoki tizimning o'ziga xos tebranishlari bor, ularni chalganda ichki organlarni massaj qiladigan, qon aylanishini yaxshilaydigan va suyak tuzilishiga ta'sir qiladigan alohida kuylar tanlab olinadi.

Xulosa o'rnida shuni aytish joizki, nogironligi bo'lgan bolalarni aqliy rivojlanishida ularning ruhiyatiga ta'sirida musiqaning o'rnini beqiyos. Shuni aytish kerakki hozirgi kunda musiqqa maktablarida ko'zi ojiz nogironligi bo'lgan shaxslar bepul ta'lim olmoqdalar. Chunki yoshlarimiz ichida ulardek qobiliyatli bolalarni ijodlarini kengautirish va ularni jamiyatdan ajratib qo'yimaslik muhim ahamiyat kasb etadi.

Adabiyotlar:

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yilning 15-oktabr "Nogironligi bo'lgan shaxslarning huquqlari to'g'risida"gi qonundan ko'chirma.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh. Mirziyoyev 2021-yil 22-fevral kuni BMT inson huquqlari bo'yicha kengashining 46-sessiyasidagi nutqida imkoniyati cheklangan shaxslarning o'z qobiliyatini ro'yobga chiqarish masalalari bo'yicha Mintaqaviy kengash tuzish taklifidagi nutqidani.
3. Vorobjtova O.A. Bolalar psixoterapiyasida musiqqa va o'yin: Psixoterapiya institutining nashriyoti, 2004

4. Lobova A.F. Bolalarning eshitish qobiliyatini rivojlantirish: o'qituvchilar uchun darslik. Ekaterinburg, 1999.
5. Medvedova E.A., Levchenko I.Yu., Komisarova L.N., Dobrovolskaya T.A. Maxsus ta'limdagi badiiy pedagogika va art terapiya: O'quv qo'llanma. timoq uchun. o'rtacha va undan yuqori. ped. o'rganish. muassasalar. - M. Akademiya, 2001.
6. Ovchinnikova T. Sog'liqni saqlash uchun musiqa. - Sankt-Peterburg: Rassomlar uyushmasi, 2004 y.
7. Mahkamova Sh.R. "Pedagogik ta'limning innovatsion klasteri musiqa madaniyati darslarida" Academic Research in Educational Sciences, 2(12), 477-482.
8. Petrushin V.I. Musiqiy psixoterapiya. - M.: "VLADOS", 1999 yil
9. Nazarova L.D. Xalq ijodiyoti terapiyasi - SPb.: "Rech", 2002.
10. Osipova A.A. Umumiy psixoterapiya: universitet talabalari uchun o'quv qo'llanma. - M.: "Sfera" TK, 2001.

REZYUME

Ushbu maqolada hozirgi kunda yurtimizdagi nogironligi bo'lgan bolalarga yaratilayotgan imkoniyatlar va ularning musiqa bilan shug'illanish jarayonidagi ruhiyatiga ta'siri borasida so'z boradi. Yosh avlodni jamiyatdan ajralib qolmasliklari va ularning qobiliyatlarini yuzaga chiqarish ilmiy asoslab beriladi.

РЕЗЮМЕ

В данной статье рассматриваются возможности, созданные для детей с ограниченными возможностями в нашей стране сегодня и их влияние на психику в процессе занятий музыкой. Молодое поколение не должно быть изолировано от общества и раскрытие его способностей дается на научной основе.

SUMMARY

This article discusses the opportunities created for children with disabilities in our country today and their impact on the psyche in the process of engaging in music. The young generation should not be isolated from society and the discovery of their abilities is given on a scientific basis.

INTEGRATSIYA ASOSIDA TA'LIM SAMARADORLIGINI OSHIRISH USULLARI

Tashpo'latova D.

Toshkent viloyati Chirchiq davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Tayanch so'lar: integratsiya, yaxlitlik, birlashuv, tamoyil, fanlararo uzviylik, mavzulararo uzviylik, sub'yektlar hamkorligi, iqtidor, kasbiy kompetentlik

Ключевые слова: интеграция, целостность, унификация, принцип, междисциплинарность, взаимозависимость, субъектное сотрудничество, талант, профессиональная компетентность.

Key words: integration, integrity, unification, principle, interdisciplinarity, interdependence, subject cooperation, talent, professional competence.

XXI asr intellektual boylik, yuksak bilim va salohiyat talab etilishi taraqqiyot yo'lidan izchil rivojlanishning hal qiluvchi muhim omili sifatida zamonaviy bilim va

